

Scrisoare pastorală la slăvitul praznic al
Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos

Adam și Eva în rai, Voroneț (secolul al XVI-lea, zidul nordic)

„BETLEEMUL A DESCHIS EDENUL”
– RAIUL LUI DUMNEZEU ȘI „RAIUL” OMULUI –

2023

**Icoana relicvar
din Catedrala Episcopală din Huși**

† IGNATIE,
Episcopul Huşilor

Scrisoare pastorală la slăvitul praznic
al Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos,
anul mântuirii 2023

**„BETLEEMUL A DESCHIS
EDENUL”
– raiul lui Dumnezeu şi „raiul” omului –**

Editura Horeb
Huşi, 2023

**† IGNATIE,
DIN MILA ȘI PURTAREA DE GRIJĂ A CELUI DE SUS,
EPISCOPUL HUȘILOR,**

iubiților frați preoți, ostenitorilor din sfintele mănăstiri și alesului popor al lui Dumnezeu, har îmbelșugat, pace nemăsurată, liniște îndestulătoare și bucurie sfântă de la Hristos Cel născut în ieslea săracă și luminoasă a Betleemului, iar din parte-mi părintească și caldă îmbrățișare

**„Astăzi, Fecioara naște pe Făcătorul a toate;
peștera aduce Edenul și steaua vestește
pe Hristos, Soarele celor din întuneric”¹**

„Astăzi Betleemul calcă pe urmele cerului”²

**„Icoana Raiului e adunarea Sfinților, / în fiecare zi se
culege aici rodul celui ce dă viață tuturor; / se tescuiește
aici, fraților, strugurele merit să fie Leacul Vieții”³**

**„Restabilirea raiului lăuntric înseamnă și
începutul restabilirii raiului lumii din afară,
prin contemplarea cea curată și
prin folosirea ei cu iubire față de oameni”⁴**

-
- 1 Slujba Vecerniei praznicului Nașterii cea după trup a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, *Stihoavna, stihira a 2-a*, în *Mineiul pe Decembrie*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2019, p. 514.
 - 2 Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, în *Predici la sărbători împărătești și Cuvântări de laudă la sfinți*² (PSB 14, serie nouă), traducere din limba greacă veche de Pr. prof. Dumitru Fecioru, introducere de Ierom. Policarp Pârvuloiu, București, Editura *Basilica*, 2015, p. 48.
 - 3 Sfântul Efrem Sirianul, *Imnele Raiului* (6, 8), studiu introductiv și traducere de diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Editura Deisis, 2010, p. 56.
 - 4 Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, nota 598, în Cuviosul Nichita Stithatul, *Vederea duhovnicească a raiului* (Filocalia VI), traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1977, p. 375.

Cinstiți slujitori ai Sfințelor Altare,

Iubiți frați și surori împreună-rugători,

In aceste zile de sărbătoare simțim parcă mai mult ca altă dată că bucuria și lumina ne sunt însoțitoare în trăirea tainei praznicului Crăciunului. Faptul că suntem locuiți de dorul după cele sfinte și de zăbavă în rugăciune și liniște lăuntrică este darul minunat al Pruncului Iisus, Cel născut în ieslea Betleemului. Doar așa reușim să decantăm în noi cumiștenia harului de zgomotul patimilor. Este absolut necesar să înțelegem sărbătorile ca pe niște halte spirituale, pentru a ne opri din superficialitatea modului grăbit de a ne trăi viața. De cele mai multe ori ne trăiește viața pe noi, când ar trebui ca noi să trăim viața, care înseamnă rost, profunzime, elan și mai ales simțirea prezenței lui Dumnezeu în inima noastră. Venirea Lui în viața noastră este cea mai frumoasă și deplină sărbătoare a ființei noastre. Este ca o instalare a raiului în existența noastră, ca o înflorire a sufletului nostru.

Iubiți credincioși,

Atunci când ne aflăm în prezența unui om pe care îl iubim mult sau în ambianța de inocență a unui copil minunat, sau în inima unui peisaj răpitor de frumos, exclamăm aproape instantaneu că „ne simțim ca în rai”. Dacă am fi rugați să dezvoltăm această comparație, vom rămâne doar în zona unor explicații care țin de sfera emoționalului, pe care îl vom descrie ca fiind bucurie, exaltare, împlinire, fericire și mai ales liniște. Lucrurile se vor complica în momentul în care cineva iscoditor va insista să îi spunem ce este mai exact raiul sau paradisul, unul din termenii de for-

ță ai comparației noastre. Probabil, ne vom poticni, pentru că nu deținem aproape nicio familiaritate cu tot ceea ce, în mod generic, numim rai. Parcă ne este mai la îndemână să vorbim despre iad decât despre rai, fapt ușor de constatat, fără niciun efort de investigație, analizând predicile noastre. A dispărut discursul despre rai din preocupările noastre, pentru că suntem prea acaparați de frivolitatea „religiei” divertismentului, ca formă de a ne trăi viața. Parcă nimic nu mai pare că este serios, pentru că totul trebuie luat în derâdere. Parcă nimic nu mai merită tratat în cheia profunzimii, pentru că totul trebuie abordat cu ironie otrăvitoare îndreptată spre semenul nostru. Parcă nimic nu mai merită tratat cu duhul îngăduinței și al respectului pentru viața privată, pentru că totul trebuie să fie subjugat răfuielii justițiare și scandalului public. Parcă nimic nu mai merită să fie tratat cu duhul bunului simț, pentru că totul trebuie să intre în malaxorul nerușinării. Parcă nimic nu mai trebuie cinstit cu admirație, pentru că totul este infectat de bacteria lingușelii. Parcă nimic nu mai trebuie tratat cu uimire, pentru că totul este aruncat în vârtejul plictiselii. Parcă nimic nu trebuie tratat cu iubire, pentru că suntem prea ghiftuiți de ură, prejudecăți și spirit revanșard. Parcă nimic nu mai trebuie tratat cu eleganță, pentru că totul este înțesat de impolitețe și bătănie. Parcă nu mai avem ochi ca să vedem raiul, pentru că suntem orbiți de iadul păcatelor, al cărui centru de greutate este răutatea și invidia. Parcă nu ne mai interesează realitățile raiului spiritual, pentru că suntem deja instalați în falsul rai al ideologiei că totul se termină cu viața aceasta și că tehnologia este noua formă de mântuire a lumii.

Dragi creștini,

Crăciunul sau praznicul Nașterii Domnului este despre rai. În slujba acestei mărețe sărbători suntem îndemnați să luăm aminte „la taina ce este de față. Zidul cel despărțitor acum cade; sabia cea de foc se îndepărtează; heruvimul nu mai păzește pomul vieții; iar eu mă împărtășesc din dulceața din rai, de la care m-am îndepărtat, prin neascultare”⁵, precum și la faptul că „Betleemul a deschis Edenul, veniți să vedem! Aflat-am desfătarea tainică înăuntrul peșterii; veniți să privim cele din rai. Acolo S-a arătat rădăcina cea neudată, odrăslind iertare; acolo s-a aflat puț nesăpat din care David mai înainte a dorit să bea; acolo Fecioara născând Pruncul, a potolit îndată setea lui Adam și a lui David. Pentru aceasta să mergem la Betleem, unde S-a născut Prunc tânăr, Dumnezeuul cel mai înainte de veci”⁶.

Deci, acolo unde este Hristos, este și raiul. Sfântul Simeon Noul Teolog ne spune că „crența în Hristos este raiul cel nou”⁷, care are drept grădină Biserica lui Dumnezeu, după mărturia unui vechi imn siriac: „Lăudat fii, Doamne, căci la venirea Ta / păcătoșii s-au întors de la rău-

5 Slujba Vecerniei praznicului Nașterii cea după trup a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, *Vecernia Mare, stihira a 1-a*, în *Mineiul pe Decembrie*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2019, p. 505.

6 Slujba Utreniei praznicului Nașterii cea după trup a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, *Icos*, în *Mineiul pe Decembrie*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2019, p. 521.

7 Sfântul Simeon Noul Teolog, *Discursul 2. Despre predestinație și istoria mântuirii (7)*, în *Discursuri teologice și etice. Scrieri I*, studiu introductiv și traducere de diac. Ioan Ică jr. și un studiu de ieromonah Alexander Golitzin, Sibiu, Editura Deisis, 1998, p. 195.

tatea lor, / au intrat și au găsit adăpost / în grădina Raiului – sfânta Biserică”⁸.

Dacă Adam și Eva locuiau într-un rai terestru, în mijlocul căruia se afla „pomul vieții și pomul cunoștinței binelui și răului” (Facere 2, 9), precum și „un aer subțire, conform descrierii Sfântului Nichita Stithatul, temperat și preacurat, bogat în plante pururea roditoare, plin de lumină și de mireasma negrăită, întrecând toată armonia cunoscută cu simțurile și închipuirea oricărei frumuseți, cum se cuvenea să fie lăcașul celui zidit după chipul lui Dumnezeu”⁹, raiul duhovnicesc redeschis odată cu Nașterea Mântuitorului este atât Biserica Lui, cât și raiul din sufletul omului.

Raiul Bisericii, cea în care suntem cu toții astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, Îl are în centrul ei pe Hristos euharistic, Sfânta Împărtășanie, care este, așa cum mărturișește un autor filocalic amintit mai sus, parafrazând cuvintele Sfântului Ioan Damaschinul¹⁰, adevăratul Pom al Vieții, „a Cărui lucrare este să procure viață și Care dă rod bun de mâncat numai celor vrednici de viață, ca unii ce nu sunt supuși morții. El, adică Hristos, produce o dulceață negrăită celor ce se împărtășesc de El și le dăruiește o viață nemuritoare. De aceea, pe drept cuvânt s-a numit «pomul vieții» și «tot

8 *Heruويمul și tâlharul*, în Sfântul Efrem Sirianul, *Imnele Raiului*, studiu introductiv și traducere de diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Editura Deisis, 2010, p. 127; vezi și Sfântul Efrem Sirianul, *op.cit.*, p. 55: „Dumnezeu a sădit mândra Grădină, și tot El a zidit preacurata Biserica”.

9 Cuviosul Nichita Stithatul, *Vederea duhovnicească a raiului* (Filocalia VI), 3, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1977, p. 356.

10 Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica* (cartea a II-a, 11), traducere din limba greacă, introducere și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2005, p. 80.

pomul». Căci prin El este totul, în Care și prin Care e totul”¹¹. Cele două porți prin care putem intra în Raiul Bisericii lui Hristos sunt cei „doi heruvimi” ai „smereniei” și „iubirii”, care ne duc „spre marele câmp al iubirii de înțelepciune cu fapta, împodobit de plante nemuritoare de tot felul și felurite virtuți”¹², continuă același minunat părinte filocalic.

Raiul din sufletul omului înseamnă metabolizarea virtuților smereniei și ale iubirii, așa cum Însuși Hristos ne dă pildă prin evenimentul Nașterii Sale: S-a născut smerit într-o iesle săracă, fără gălăgia publicității și fără fastul spectacolului, pentru că „smerenia este calea către restaurare” sau „drumul înălțării și al asemănării cu El nu este mărirea, ci smerenia”¹³, cum minunat glăsuiește dumnezeiescul Grigorie Palama; de asemenea, Și-a dat viața pentru noi, în tăcere și în iubire desăvârșită, fără să Se apere în fața celor care Îl calomniau sau Îl disprețuiau pe Cruce, locul în care El ne-a iubit cel mai mult, tocmai atunci când noi nu meritam acest lucru.

Iubiții mei fii sufletești,

Ori de câte ori renunțăm la smerenie și iubire, viața noastră se va transforma în iad, pentru că trufia și iura sunt cele două boli sufletești ale omului care trăiește în exilul divorțului de comuniunea cu Dumnezeu. Ajungem să mâncăm, precum odinioară Adam și Eva, din pomul cunoștinței binelui și răului, care nu era rău în sine, pentru că

11 Cuviosul Nichita Stithatul, 14, *op. cit.*, p. 362.

12 *Ibidem*, 30-31, pp. 371-372.

13 Sfântul Grigorie Palama, *Omilia la Mântuitoarea Naștere cu trupul a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, în Sfântul Grigorie Palama, *Omilii (colecția Viața în Hristos 1)*, traducere din limba greacă veche și introducere de Pr. Roger Coresciuc, Iași, Editura Doxologia, 2022, p. 720.

acesta este, după mărturia Cuviosului Nichita Stithatul, „fierea noastră și alcătuirea omului”¹⁴, în sensul că a fost înzestrat cu libertatea de a alege între bine și rău. Această „mâncare” mai înainte de vreme din pomul cunoștinței binelui și răului înseamnă așezarea omului în centrul creației, care nu mai vrea să audă de Dumnezeu. Adică, omul divorțat de Dumnezeu. Este idolatrizarea omului cu toate patimile lui și a tehnologiei, adevăratul „pom al cunoștinței binelui și răului” al omului postmodern, cel care vrea să smulgă Pomul vieții, pe Hristos euharistic, din centrul vieții sale. Din păcate, omul postmodern se hrănește din „pomul tehnologiei binelui și răului”, care nu este rău în sine, deoarece Dumnezeu, așa cum ne încredințează Sfântul Grigorie Teologul, nu a creat nimic „spre ceva rău” și nici nu a interzis ceva „din invidie”¹⁵, însă „i se pare bun de mâncat, plăcut ochilor și de folos înțelegerii”¹⁶ (Facere 3, 6) și crede că acesta este soluția la toate problemele cu care se confruntă. Repet, nu tehnolo-

14 Cuviosul Nichita Stithatul, 9, *op.cit.*, p. 359.

15 Sfântul Grigorie Teologul, *Cuvânt la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos*, 12, în *Cuvânt la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, Cuvânt la Sfintele Paști, Panegiric (cuvânt de laudă) la Sfântul Vasile cel Mare*, traducere de Pr. drd. Eugen Morar, de Pr. drd. Nicușor Deciu și de Pr. prof. Nicolae Donos, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2009, p. 19: „Între aceștia din urmă era și pomul cunoștinței binelui și răului, care dintru început nu a fost sădit spre ceva rău și nici nu a fost interzis din invidie (să nu ajungă până într-acolo limba dușmanilor lui Dumnezeu și nici imitatori ai șarpelui să fie aceștia), căci acel pom era bun dacă se împărtășea din el la vreme convenită, întrucât vederea sau contemplarea era acel pom după părerea mea, la care puteau ajunge fără nicio primejdie doar cei care erau desăvârșiți prin exercițiu personal”.

16 *Septuaginta. Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii, Deuteronomul*, volum coordonat de: Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Dan Slușanschi în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu, Iași, Colegiul Noua Europă, Editura Polirom, 2004, p. 60

gia în sine este rea, pentru că este un dar a lui Dumnezeu, ci raportarea narcotică față de ea și transformarea ei într-o armă împotriva lui Dumnezeu și a omului devin problematice. Cum ar fi, de exemplu, ideologia transumanismului. Evadarea din acest cerc vicios se poate realiza prin infuzarea modului nostru de a ne raporta la „pomul tehnologiei bine-lui și răului”, care este ca un rai pentru omul postmodern, cu iubire, smerenie, conștiință euharistică și credința în Dumnezeu, singurele capabile să ne așeze pe orbita respectării valorii demnității umane și a frumuseții creației.

Dragii mei,

Nașterea Domnului să fie cea care să trezească în noi dorința de a deveni raiurile lui Dumnezeu. Sfântul Calist Patriarhul ne spune că „raiul preafrumos sădit de Dumnezeu cu înțelepciune la răsărit de Eden este chip al omului dinăuntru”, în a cărui inimă se află „izvorul de apă vie a Duhului Sfânt”, țâșnind, „în chip minunat ca dintr-un Eden” cele patru râuri ale „înțelepciunii, cumpătării, dreptății și curajului”¹⁷.

Când vom vedea scenele raiului de pe pereții exteriori ai mănăstirii Voroneț (secolul al XVI-lea), din Bucovina, sau mozaicurile de pe bisericile bizantine San Marco (Veneția, Italia, secolul al XII-lea) sau Monreale (Sicilia, Italia, secolul al XII-lea), unde protopărinții noștri, Adam și Eva, sunt „zugrăviți «ascultând drepti» porunca iubirii”, înainte de căderea în păcat, „ca sacerdoți ai harului”, iar „după neascultare

¹⁷ Calist Patriarhul, *Capete despre rugăciune* (Filocalia VIII), 15, traducere, introducere și note de Pr. prof. Dr. Dumitru Stăniloae, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1979, p. 233-235.

sunt figurați chirciți, cu șoldurile acoperite cu frunze de smochin și cu spatele la raiul dumnezeieștilor flori ale iubirii”¹⁸, vom constata că aceștia erau chemați să se statornicească în bine și în har, „să devină icoana lui Hristos”¹⁹, nu niște „apatici” și „nesolidari cu elanul”²⁰ posibilității de a deveni dumnezei după har. Au primit vocația de a deveni după chipul lui Hristos, motiv pentru care Acesta este reprezentat ca Logosul întrupat deja prezent în „raiul adamic” (mozaicurile de la Monreale, Sicilia). Această stare de „chircire” spirituală atrage după sine consecința ca relația dintre Hristos cel întrupat să nu mai fie ca „un dialog” cu făptura Sa, ci „mâna Domnului să fie întinsă indexal sau poruncitor”²¹ (mozaicurile de la Monreale, Sicilia) spre rușinea și păcatul săvârșit. Când omul pierde rectitudinea morală, bunul simț, precum și demnitatea lui spirituală prin săvârșirea păcatului, ajunge „să strige după paradis ori de câte ori îi lipsește paradisul”²².

Dacă nu vom uita raiul, nici iadul nu ne va cuprinde. Domnul să ne dea să trăim ceea ce a trăit și Sfântul Efrem Sirul, marele imnograf al raiului dumnezeiesc: „Raiul m-a încântat din nou atât prin pacea, cât și prin frumusețea lui: / în el o frumusețe neprihănită, / în el o pace neînfricoșată. / Fericit cel care va fi socotit vrednic să o primească / dacă nu după dreptate, măcar după har, / dacă nu prin fapte măcar prin milostivire (...). Miluiește-mă, Doamne al Raiului, /

18 Sorin Dumitrescu, *Noi și Icoana. 31+1 de iconologii pentru învățarea icoanei*, București, Editura Anastasia, 2010, p. 392.

19 *Ibidem*, p. 397.

20 *Ibidem*, pp. 402-403.

21 *Ibidem*, pp. 401.

22 Horia-Roman Patapievic, *Două eseuri despre Paradis și o încheiere*, București, Editura Humanitas, 2018, p. 18.

și dacă a intra în raiul Tău nu-mi este cu putință, / fă-mă vrednic măcar de pajiștea din afara împrejmuirii lui. Să se aștearnă înăuntru masa pentru cei sânguitori, / ca roadele dinăuntru să cadă ca «fărămituri» / pentru cei păcătoși, ca prin harul Tău să vieze și ei. Fericit cel socotit vrednic să moștenească Raiul Tău”²³.

Fie-vă sărbătorile Crăciunului, Anului Nou și ale Bobotezei ca raiul lui Dumnezeu, cu bucurie, cu lumină, cu bunătațe și cu sănătate, împlinindu-se cuvântul Părintelui Cleopa de la Sihăstria, care le spunea neîncetat celor care îl ascultau: „Mânca-v-ar raiul!”.

Sărbători frumoase și tihnite. La mulți ani, plini de Domnul.

Al vostru frate întru Hristos
și părinte de tot binele voitor și fierbinte rugător,
† **Părintele Episcop Ignatie al Hușilor**

23 Sfântul Efrem Sirianul, *op. cit.*, 5, 12, 15, pp. 50-51.

CATEDRALA EPISCOPALĂ *Sfinții Apostoli Petru și Pavel*

Pastorală dată în reședința noastră din Huși,
la praznicul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos,
din anul mântuirii 2023.

Însemnare:

Preacucernicii și Preacuvioșii Părinți vor citi această „Scrisoare Pastorală”
în bisericile parohiale și cele mănăstirești în prima zi de Crăciun, urmând ca
în bisericile filii să fie citită a doua zi sau a treia zi de Crăciun.

SFÂNTA MARE MUCENIȚĂ CHIRIACHI,
ocrotitoarea Eparhiei Hușilor

© Toate drepturile rezervate Episcopiei Hușilor
www.episcopiahusilor.ro

ISBN 978-606-95690-6-1